

A PERUI SZÁL

AZ ANDOK SZÍNPOMPÁS FONALAI

A Peru fonalai (Threads of Peru) küldetése az Andok két eldugott falvában zajlik, de nem túl távol a fő turistacsapástól. E civil szervezet a kecsua őslakók hagyományos textilkészítési módszereit igyekszik megőrizni és a világgal megismertetni, egyben önbecsülést és megéltetést kínálva a helyieknek. Kedvükért én is letértem az inka ösvényről, hogy bekukkantsak Rumira-Sondormayo és Chaullacocha mindennapjaiba

A vezérfonal

Cusco: a kecsuák fővárosa. Azoké, akiknek az uralkodóját egykor inkának nevezték, majd a hódító spanyolok jöttek, láttak – és végül átnevezték őket: inkákra. Ők máig kecsuának tartják magukat, nyelvük, a kecsua pedig a spanyol után a második hivatalos nyelv Peruban.

A Peru fonalai cuscói irodájában egy kávé mel-

lett beszéljük át Danával, a szervezet vezetőjével, hogyan fogunk eljutni a két kézművesközösséghez. Másnap hajnalban útnak is indultunk, először Calcába, itt csatlakozik hozzánk Daniel, a takácsmester, aki a szakmai munkát felügyeli, és egyben a fonalfestő tanfolyamot is ő fogja tartani a faluban.

Az út első szakasza Ollantaytamboig vezet. Itt

HOZOTT ALAPANYAG

Festésre vár az alpaka szőréből készült fonal. A nyers fonalat a Peru fonalai szervezet Cuscóban vásárolja, és a falvakba szállítja festésre és feldolgozásra

CHAULLACOCHA

A falu asszonyai gyerekeik segítségével festésre készítik elő a fonalat (jobbra)

található az a 15. században épült erődítmény, ami a kecsuák fontos végvára volt. Innen indul a vonat Machu Picchu felé, mi viszont ez alkalommal az élő hagyomány gombolyagját próbáljuk felgöngyöltetni, és egy földútra terve haladunk tovább Rumira-Sondormayo felé. A helyiek igencsak gyanakvóak, az elmúlt ötszáz esztendőben a fehér emberrel való érintkezéseik során sok rossz tapasztalatra tettek szert, ezért óvatosak és meglehetősen tartózkodóak. A helyzetet nem könnyíti meg az sem, hogy a legtöbben spanyolul sem beszélnek.

Néhány óra után továbbindulunk a Chaullacocho felé vezető földúton, de hamarosan hátra kell hagynunk járművünket: a nagy esőzések miatt az út járhatatlanná vált, így gyalog, erőltetett menetben haladunk a falu felé. A mellettünk húzódoó gleccsertó partján csendben kérődző lámák és alpákak figyelik lépteinket, miközben mi a 4800 méter magas hágóba tartó kaptatón küszködünk. A Mont Blanc-i magasságot végül leküzdve már csak 300 méterrel kell lejjebb ereszkedni, hogy elérjük Chaullacochoát.

Krumpli krumplival

Eredetileg egyhetesre terveztük a látogatást, de Dana még Cuscóban – arcán sajnálkozással vegyes mosollyal – megpróbált lebeszélni a tervről. Úgy gondolta, az áram és a vezetékes víz hiánya, a meglehetősen szegényes élelemellátás (többnyire krumpli) és az éjjeli nagy hidegek nem a magamfajta európainak valók, és három nap ilyen körülmények között éppen elég lesz nekünk. Mivel Daniel háromnapos fonalfestő tanfolyama pont ennyi ideig tart, rábólintottunk az ajánlatra.

Miközben helyi vendéglátóim sötét, füstös kis konyhájában ücsörögve a fazékban rotyogó krumplit bámulom, fülembé csengenek Dana szavai. A helyiség padlóján szaladgáló 15-20 tengerimalac az utolsó reménysugár, hogy a messziről jött idegen kedvéért talán hús is kerül az asztalra (a tengerimalac errefelé köztudottan nem terráriumban tartott házikedvenc), de sajnos nem így alakul a helyzet.

A krumpli után irány a helyi iskola, ott találkozzunk a helyi szövetséget szövőnőivel. Az iskola a völgy aljában áll, át kell hát kelni a falun, közben végig hatalmas krumpliföldek mellett haladunk.

DANIEL, A TAKÁCSMESTER

Az iskola udvarán asszonyokkal körülvéve a forró vízben kavargatja a festés színezőanyagait, növényeket és bogarakat

Útközben több helyre is beinvitálnak, ilyenkor természetesen előkerül a krumpli is. A sértődések elkerülése okán minden meghívást elfogadunk. A harmadik családlátogatás után már úgy érzem, akár le is gurulhatnék a völgybe...

Végül sikerül lábon elérni az iskolát, ahol szövők népes csapata vár ránk. Beindul a munka, de hamar megtörik a varázs, amikor az egyik asszony váratlanul felpattan, és éktelen hangon rikácsolni kezd. A hangos monológhoz aztán mások is csatlakoznak, és hamar szép nagy vita kerekedik. Daniel ugyan próbál fordítani nekünk, de így sem pontosan értjük, min kaptak össze a falu női. Alighanem épp egy szerelmi háromszögre derülhetett fény a szövőszék mellett. Szerencsére Danának még időben sikerül lecsitítani a kedélyeket, és folytathat a munka.

A vacsora immár változatosabb: a sült krumpli mellé rizs is kerül. Áramellátás hiányában aztán az este sötétje hamar átveszi az uralmat, de a csillagos égbolt ritkán látható gazdagsága jócskán kárpótol a villany hiányáért.

SÁRGA SZÍN

Ehhez az asszony a qollefa virágát szórja a festővízbe (jobbra)

A természet színei

Másnap reggel hétkor ismét találka a szövőnőkkel, az aznapi penzum a fonalfestés. Félórás késéssel érkezve már fogalmazom a bocsánatkérő szavakat, de kiderül, hogy mi érkezünk elsőként. Dana szerint a kitűzött időpontokat errefelé nem kell annyira komolyan venni, egyébként pedig a falusiaknak órája sincs. Nyolc tájban azért lassan elkezdene szállingózni az asszonyok a szélrózsa minden irányából, kezükben megannyi, a fonalfestéshez nélkülözhetetlen holmival – edényekkel, fonalakkal, növényekkel és jó pár gyerekkel.

Amilyen nehézkes volt a megérkezés, olyan lendülettel látnak munkához. Kezdetnek takaros tüzet raknak a magukkal hozott, szárított alpaka- és lámatrágyából. A parazsat egy hosszú csövön keresztül fújva szítják mind nagyobbra, amíg a lángok körül nem ölelik a főzőedényeket. A hatalmas üstökben felforralt vízbe kerülnek később a növények, melyek nedveiből kinyerhető a festékanyag.

A FORRÓ VÍZBEN ÁZVA

A szövőnők türelmesen várnak, és időnként kavarnak egyet rajta, mindaddig, míg a színt beszívja

A fonal természetes, növényi eredetű festékekkel való színezése első látásra pofonegyszerű. Íme a recept: végy egy edényt, forralj benne vizet, aztán dobálj bele leveleket, virágokat vagy éppen bogarat! Ha példának okáért a vörös szín a cél, ahhoz a szárított bíbortetű az igazi: egy fél kiló skarlátvörös festék előállításához 70 000 megy a „levesbe”. A valódi titkokat azonban nem tartalmazza a recept: az utolsó lépés határozza meg, hogy végül milyen árnyalatú lesz a fonal. Akár egy mesebeli varázsló, úgy hajol Daniel az edény fölé, arcát tarka füstként öleli körül a felszálló vízgőz, miközben különböző színű, természetes alapú porokat önt a zubogó vízbe – ezek rögzítik a festék színét a fonálon. Miután fél órát fő, kiszedik, átmosásuk a patakban, majd az immár pompás színt kapott szálakat kiteszik száradni.

Vissza a civilizációba!

A színek világából visszazökkenve ki kell használnunk, hogy az időjárás jobbra fordult, s az utak ismét járhatóak: immár teherautón hagyjuk el a falut, s Rumira-Sondormayóba visszaérkezve szinte rácsodálkoztunk a legalapvetőbb civilizációs vívmányokra. Ám civilizáció ide vagy oda, az itteni mikroközösség élete is a szövés-fonás körül forog. A festékanyagok kinyerésének varázslatos módszerei közül ezúttal újabb színek előállításával kísérletezünk. A falu mellett, az út szélén szedett növényből gyönyörű, zöld színt sikerül előcsalni. A zöld festék kinyerésére más növényeket is használnak a környéken, az alapanyagok faluról falura, illetve a kívánt árnyalat szerint változnak.

Busszal vissza Cuscóba. Megdöbbenő újralátni és -tapasztalni a nagyvárosi nyüzsgést, de közben Danára és a Peru fonalaira gondolok: arra az odaadásra, ahogy a két kecsua falu életét próbálják jobbra tenni.

AZ UTOLSÓ MOZZANATOK

Az asszonyok kimossák a folyóban a fonalat. Ezzel a lépéssel eltávolítják a felesleges festéket. Könnyed öblítés után a kövekre vagy a kerítésre teszik száradni

Később azt is megtudtam, hogy Dana távozásom után két héttel részt vett a limai maratonon, és az ott gyűjtött pénzt is a két közösségnek ajánlotta fel. Aki Cuscóban jár, és a szemkápráztató kecsua pulóverekről, poncsókról és sapkákról többet szeretne tudni, mint amit az utcai árus elmond a portékáról, bátran keresse fel a szervezetet! A színes szálak talán messzebbre is elvezetnek, mint gondolná...

SZÖVEG ÉS KÉP: MÁK VIKTOR

NAP ALATT A FÖLD KÖRÜL

**MÁRCIUS 16-TÓL
MINDEN HÉTKÖZNAP
ESTE 22:00-KOR
AZ OZONENETWORK TV MŰSORÁN**

OzoneNetwork
A környezetbarát tévé

[/ozonenetworktv](https://www.facebook.com/ozonenetworktv)

www.ozonenetwork.hu